

42
54/4

საქართველოს
საბავშვო გამომცემლობა

ღელა

საბავშვო ჟურნალი
იპყრება 1954 წლის
და იქვე გამოდის წიგნით
საბავშვო კვანძები

№ 7 საბავშვო ჟურნალი
საბავშვო გამომცემლობის
შეგანი გამომცემლობის

ივლისი
1954

პ ბ რ ა კ ზ ე

მაყვალა მკველიძევილი

მონიღნა

პაწაწინა მგზავრები:
გოგონები, ბიჭები
გზაზე მიიმდვრიან
ერთხმად, დაბეჯითებით;
მიჰქრის ავტომანქანა,
გაიხარეს მგზავრობით,
მივალთ, მივალთ საცაა,
აჰა, ერთი მალლობიცი!
და გამოჩნდა ფიქვენარში
სახლი დიდი მოედნით;
— ესეც ჩვენი სოფელი,
აი, უკვე მოვედით!
კარგი ავარაკია,
ტყიანი და მთიანი,
თეთრი სახლიც კარგია —
ფართო აივნისანი.

ნიპი

გრილი, გრილი ნიავი
მიეგებათ მოლხენით:
— საყვარელო სტუმრებო,
ხომ მშვიდობით მოხვედით!
აბა, ახლა გაგრილდით;
დაისვენეთ, დალაგდით,
დაივიწყეთ ამ ზაფხულს
თქვენი დიდი ქალაქი. —
აშრიალდნენ ნაძვები:
— ჩამოვიდნენ ბავშვები!
ჩასჩურჩულეს ფიქვებმა:
— გაგვახარეს ბიჭებმა!

ნყაკო

წყარო ამბობს კისკისა:
— აქ ჩამოდით წყლის
პირსა,
აბა, მოდით, მიირთვით
ცივი წყალი ანკარა;
ერთ მილში არ ვეტევი,
მოგჩუხჩუხებ საშვანა!

ჩიშნები

ცაში შეინავარდა,
აწკრილდა ტოროლა:
— ყველა ერთად მოსულა,
განა თითო-ოროლა!
აქლურტულდნენ ჩიტები
შოშია და მზეწვია:
ოჰ, რა კარგი დღე არის,
რა სტუმრები გვეწვია.
შეეგებნენ მტრედები
ღულუნა და თეთრები:
— გოგონებო, აქ მოდით,
ყვავილებს რომ
ნატრობდით,
მოკრიფეთ და იხარეთ,
თმებზე გადაიყარეთ.
ბევრი ყვავილებია,
განა დაიღვეიან, —
ეს შროშანა, ეს ია,
ვარდი უკეთესია!
გაეცინა ყაყაჩოს:
— მე მომწყვიტონ, არა
სჯობს? —

მეჩხელები

მერცხლები კი ქიკიკით
ზედ მათ თავზე დაჰქრიან:
— დაბინავდით, ბავშვებო,
მშვენიერი სახლია!
დიდი აივანი აქვს,
სხვაგან არსად წახვიდეთ,

დილით ტკბილი
ელურტულით
ყველას გამოგაღვიძებთ;
აივანზე ისხედით
ქურნალებით, წიგნებით,
ზემო კუთხე ჩვენია,

თქვენ კი ქვემოთ იქნებით.
მეზობლურად
ვიცხოვროთ,
ბინა ყველას გვეყოფა,
გვიხარია, გიგულოთ
ჩიტუნების მეგობრად!

ა. ჩხეიძე

3 2 6 3 2

ნახატები ა. ჩხეიძის

1954 წლის 15 ივლისს შესრულდა 50 წელი დიდი რუსი მწერლის ანტონ პავლეს-ძე ჩეხოვის გარდაცვალებიდან.

გვეყდავთ ანტონ პავლეს-ძე ჩეხოვის მოთხრობას ღვანკა-ს (შემოკლებით). ამ მოთხრობაში ასახულია უმწურო ობოლი ბავშვის მდგომარეობა წარსულში.

ღვანკა ჟუკოვი, ცხრა წლის ბიჭუნა, რომელიც სამი თვის წინ მეჩემეს შევირდად მიაბარეს, შობაღამეს დასაძინებლად არ დაწოლილა. მხოლოდ, როცა ბატონები და ქარგლები ცისკრის ლოცვაზე წავიდნენ, კარადიდან მელანი და ჟანგმოდებული საწერ-კალამი გადმოიღო, წინ დაქმუქნული ქალაღლის ფურცელი დაიდო და წერას შეუდგა. სანამ პირველ ასოს გამოიყვანდა, კარ-ფანჯარას რამდენჯერმე შიშით მოავლო თვალი, აღმოცერად გახედა ჩაბნელებულ ხატს, რომლის ორივე მხარეს კალაპოტით სავსე თაროები გაქიმულიყო და ღრმად ამოიოხრა. ქალაღლი სკამზე ედო, თვითონ კი სკამის წინ იყო დაჩოქილი.

„საყვარელო ბაბუა, — სწერდა იგი, — გწერ წერილს, გილოცავ შობაღდეს და გისურვებ ღვთის შეწევნით ყოველივე სიკეთეს. მე არც მამა მყავს, არც დედა, შენ ერთი-ლა დამრჩი“.

ღვანკამ ჩაბნელებულ ფანჯარას გახედა, რომელზეც სანთლის ანარეკლი ციმციმებდა და თვალწინ დაუდგა თავისი ბაბუა, კონსტანტინე მაკარის-ძე, ბატონ ქვივარებთან ღამის დარაჯად რომ მუშაობდა.

ამ ბატარა, გამხდარ, არაჩვეულებრივად ცოცხალ და მოძრავ სამოცდახუთიოდე წლის მოხუცს მუდამ სახე უღიმის და ღვინისაგან ამღვრეული თვალები აქვს. დღისით შინამოსამსახურების სამზარეულოში სძინავს, ღამე კი, ვეება ქურქში გახვეული, კარ-მიღამოს გარშემო უვლის, თავის სარეკელას ახმაურებს და სიცოცხისაგან იბუზება.

ამინდი კი დიდებულია, ჰაერი სუფთაა, წყნარი და გამჟვირვალე. ბნელი ღამეა, მაგრამ კარგად მოჩანს მთელი სოფელი გადათეთრებული სახურავებითა და საკვამურიდან ამოსული კვამლის სვეტებით, ქირხლით მოვერცხლილი

ხეებითა და ნამჭერებით; ცა მხიარულად მოციმციმე ვარსკვლავებით მოქედლიდა.

ვანკამ ამოიოხრა, კალამი მელანში ჩააწო და წერა განაგრძო: „გუშინ შავი დღე დამაყენეს. ბატონმა ეზოში თმებით გამათრია და ქლიბით მცემა იმიტომ, რომ მათი ბავშვის აკვანს ვარწვედი და უნებურად ჩამძინებოდა. იმ კვირაში კი ქალბატონმა ქაშაყის გასუფთავება მიბრძანა. მე წმენდა კულიდან დავიწყე ჰოდა, მომდგა და ქაშაყით ცხვირ-პირში ცემა დამიწყო. ქარგლები დამცინიან, სამიკიტნოში არყისათვის მგზავნიან ხოლმე და მიბრძანებენ, ბატონს კიტრები მოეპარო. ბატონი კი მირტყამს, რაც კი ხელში მოხვდება. საქმელიც არაფერი,

დილით ხმელა პური, სადილად კომბოსტოს შეჭამალით კი თვითონ ბატონები სკდებიან. დასაძინებლად ღერეფანში მაგდებენ, მაგრამ როცა მათი ბავშვი ტირის, სულაც არ მძინავს, აკვანს ვარწვევ. საყვარელო ბაბუა, სიკეთე მიყავი, წამიყვანე აქედან სახლში, სოფელში, მეტის ატანა აღარ შემიძლია... გზგზავნი მდაბალ სალამს და მუდამ ღეთის ლოცვაში ვიქნები, წამიყვანე აქედან, თორემ მოვკვდები“...

ვანკას ტუჩები დაებრიცა, ჩაშვებული მუშტებით თვალები მოისრისა და ასლუკუნდა:

„თამბაქოს დაგიფშენი, — განაგრძობდა ის, — ვილოცებ ხოლმე, ხოლო თუ რაიმეს დაუშავებ, ცემით ტყავი გამაძრე. თუ გეფიქრება, რომ ხელობა არა მაქვს, მოურავს სამადლოდ თავს შევავედრებ, ღეთის გულისათვის ჩექმების მწმენდავად მაინც ამიყვანოს, ან ფედკას მაგივრად მწყემსს მეზრედ დავუდგები. ჩემო კარგო ბაბუა, სიკვდილის გარდა სხვა გზა არ დამჩენია, მინდოდა სოფელში ფეხით ჩამოვსულიყავი, მაგრამ ჩექმები არა მაქვს და ყინვისა შემეშინდა. სამაგიეროდ, როცა დიდი გავიზრდები, გასმევ, გაქმევ, შენ თავს არავის დავაჩაგვრინებ და როცა მოკვდები, შენი სულის საცხონებლად ვილოცებ, ისევე, როგორც დედა პელაგიასათვის ვლოცულობ ხოლმე.

ჩემო ბაბუა, როცა ბატონები საჩუქრებიან ნაძვის ხეს დადგამენ, ჩემთვის ოქროსფერი კაკალი აიღე და მწვანე სკივრში შემინახე. პატარა ქალბატონს, ოღლა ეგნატეს ასულს სთხოვე, უთხარი — ვანკასათვის მინდათქო“.

ვანკამ გულამოსკენით ამოიოხრა და კვლავ ფანჯარას მიაჩერდა, მოაგონდა, ბატონების ნაძვის ხისათვის მუდამ ბაბუა რომ მიდიოდა ტყეში და შვილიშვილიც თან მიჰყავდა. რა მხიარული დრო იყო!

სანამ პაპა კრას შეუდგებოდა, ყალიონს გააბოლებდა... ნორჩი, შეკირხლოლი ნაძვები კი გაუნძრევლად იდგნენ და ელოდნენ, რომელ მათგანს მოუწევდა სიკვდილი? სად იყო და სად არა, ნამქერზე შურდულივით გაიქროლებდა კურდღელი. ბაბუაც დასჭყვივლებდა:

— დაიკით, დაიკით! ჰაი, შე კუდა ეშმაკო!

ბაბუას ბატონების სახლში მიჰქონდა მოჭრილი ნაძვი, იქ კი მას რთავდნენ... ყველაზე მეტს ვანკას საყვარელი პატარა ქალბატონი, ოღლა ეგნატეს ასული ფაციფუცობდა... როცა ვანკას დედა პელაგია ჯერ კიდევ ცოცხალი იყო და ბატონებთან მოახლედ იდგა, ოღლა ეგნატეს ასული ვანკას შაქარყინულს აქმევდა და, რადგანაც საქმე არა ჰქონდა რა, წერა-კითხვა, ასამდე თვლა და კადრილის ცეკვაც კი ასწავლა. როცა პელაგია გარდაიცვალა, ობოლი ვანკა შინამოსამსახურეთა სამზარეულოში ბაბუას მიჰგვარეს, იქიდან კი მოსკოვში — მეჩექმეს მიაბარეს.

„ჩამოდი, ჩემო ბაბუა, — განაგრძობდა ვანკა, — წამიყვანე აქედან, შემობრალე ბელშავი ობოლი, თორემ აქ ყველა მცემს, საქმელიც გამწარებით მენატრება... სულ ვტირი. აი, ახლახან ბატონმა კალაპოტი თავში ისე მთხლიშა, რომ ღვეცი და გონზე ძლივს მოვედი. ჩემი საქმე წასულია, ძაღლზე უარესი დღე მდღია. ახლა კიდევ მომიკითხე ცალთვლა ეგორკა და მეეტლე, ჩემი გარმონი ხელში არავის ჩაუგდო. გწერს შენი შვილიშვილი ივანე ჟუკოვი. საყვარელო ბაბუა, ჩამოდი“.

ვანკამ დაწერილი ფურცელი ოთხად მოკეცა და წინაღლით ნაყიდ კაპიკან

კონვერტში ჩადო... ცოტა ხანს ჩაფიქრდა, კალამი მელანში ჩააწო და მისამართი დააწერა:

„სოფელში, ბაბუას“

შემდეგ თავი მოიქექა. კიდევ რაღაც მოიფიქრა და მიაწერა: „კონსტანტინე მნაკარის-სეს. კმაყოფილმა იმით, რომ წერაში ხელი არავინ შეუშალა, თავზე ქული ჩამოიფხატა და ქურჭი არც კი მოუხუხრავს, ხალათის ამარა გავარდა ქუჩაში... საფოსტო ყუთთან მიირბინა და ძვირფასი ბარათი შიგ ჩაადგო.“

თარგმნა თ. ხულაშვილმა

ახალი ხიდი

ილია სიხარულიძე

გუშინ პატარებმა
მტკვარზე ნახეს ხიდი,
სულ ახალი. ხიდი,
ლამაზი და დიდი,
ხიდი მშვენიერი,
ფართო, განიერი.
გამვლელ-გამომვლელებს
ძლიერ მოსწონთ ხიდი.
კოტე ამბობს: — როცა
გავიზრდები დიდი,
აი, ამგვარ დიდ ხიდს
მეც კი ავაშენებ;
თუჯის მოაჯირით
მოვრთავ, დავამშვენებ! —

თემურმა თქვა: — სოფლად
ჩვენ რუ ჩამოგვიდის,
და იმ რუზე მინდა
მეც ავაგო ხიდი,
აი, ასე დიდი!
— რუზე ხიდი?.. რა თქვი? —
ნუნუ ეკითხება, —
რუ პატარა არის,
ხიდი არ სჭირდება. —
თემო წარბს არ იხრის,
ამბობს: — დასჭირდება,
მე რომ გავიზრდები,
რუც ხომ გაიზრდება!

ა. ქნელი

ძლივს ამოხსნა „ამოცანა“

ნახატი ზ. ლავაქსი

ავთანდილი ატკობუსში
არხეინად ზის და მიდის;
გაიარა რუსთაველის
პროსპექტი და ვერის ხიდი.
ბერიკაცი ნელა-ნელა
შემოვიდა წინა კარით,
თეთრი ჰქონდა თმა და წვერი
სახე ჰქონდა მომღიმარი.

შემოვიდა. აქეთ-იქით
იყურება, ადგილს ეძებს;
— სირცხვილია, — ჩურჩულებენ, —
რატომ უნდა იდგეს ფეხზე!
თმახუჭუკა ბიჭუნაზე
შეაჩერეს უცებ თვალი:
— უფროსებს რომ პატივი სცეს,
უმცროსების არის ვალი. —
ავთანდილმა ძლივს გაიგო,
ძლივს ამოხსნა „ამოცანა“;
წამოდგა და მოკრძალებით
ბერიკაცი დააბრძანა!

ნანას კაბა

მინა მინსაძე

ნანა, როგორც კი მოათავებდა გაკვეთილების მომზადებას, მაშინვე თავის ხელსაქმის ყუთს დაავლებდა ხელს და დედას გვერდით მიუჯდებოდა. დედას საკერავი არ დაეღვოდა; ხან მამას ხალათს კერავდა, ხან ბებოს კაბას. ნანა გულდასმით შემყურებდა დედას ხელებში და ცდილობდა მიეხადა. ძალიან ეხალისებოდა და კიდევ ემარჯვებოდა კერვა; თავის ტოლ-ამხანაგებს დედოფლებისათვის კაბებს მუდამ ნანა უკერავდა.

ერთხელ, დედამ თეთრი წინსაფარი რომ გამოუჭრა, ნანამ უფრო შეელამაზა; გარშემო არშია შემოავლო, ჯიბე დააკერა, თავისივე მოქარგული ხელსახოცი შიგ კოხტად ჩაკეცა. წინსაფარი ყველამ მოუწონა.

— დედიკო! საცდელად გამომიჭერ კაბა, აბა, ვნახო, შევეკრავი! — სთხოვა ერთხელ ნანამ და ძველი ნაჭერი გაუწოდა.

— ოჰ! შენ და შენი კერვა, ეს საღდა გამონახე! გააფუჭებ ნაჭერს. — უთხრა ბებომ.

— ძალიან გთხოვ, აი, ასეთი მომწონს. — არ ეშვებოდა ნანა დედას და ჟურნალში უჩვენებდა კაბის ნიმუშს.

— მოიცა, ჯერ ადრეა შენთვის კაბის კერვა. — არწმუნებდა დედა, მაგრამ ბოლოს კაბა მაინც გამოუჭრა.

ნანა თავის ოთახისაკენ გაიქცა. თარგი ქალღმერთს გადაიტანა და ისევ დედას მიუჯდა.

* *

— შეილო! რას ჩაკეტისხარ ამ ოთახში, რატომ ბაღში არ ჩახვალ! ჰაერზე არ გირჩენია?

— ბებიკო, იცი!.. მეძინება. — დაბნევიტ უპასუხა ნანამ ბებოთ.

ნახატები მ. შიშინაძისა

ბებია გაბრუნდა თუ არა, ნანამ სკივრიდან ჭრელი ჩითი ამოიღო, რომელიც დედამ უყიდა, მაგიდაზე გაშალა, თარგი ნემსებით ზედ დააბნია და გაბედულად მოიმარჯვა მაკრატელი.

„დიჯერა ბებომ, მაპატების ამ ტყუილს? მაგრამ რომ გავეგო, ნებას ხომ არ მომცემდა!.“ — ფიქრობდა ნანა და თან სწრაფად ბლანდავდა.

— აჰა! ძალიან კარგია. ვიდრე დედა სამსახურიდან დაბრუნდება, მე კიდევ შევეკრავ. ახლა უკვე დიდი ვარ.

ნანას სიჩქარით ხელეები უთრთოდა.

— უჰ! — შეჰკივლა უცებ და თითში გარკობილი ნემსი სწრაფად გამოიძრო.

— არაფერია! სხვებსაც უთუოდ ასე ეჩხვლიტებათ თითები. ისეთი კოხტა კაბა შევეკრო, ისეთი, რომ... — თქვა ნანამ და დაბლანდული კაბა სარკის წინ გადაიცვა, რაც არ მოეწონა, ცარცით შემოხაზა, ზოგან ბლანდი გაავლო.

— დედაც ასე აკეთებს ხოლმე. — ფიქრობდა გოგონა.

— ნანა! ნანა! — გაისმა ბებოთს ხმა.

ნანამ საკერავი სკივრში დამალა და უპასუხა:

— მოვდივარ... მოვდივარ...
— მოდი, ისადილე. — უთხრა ბებია.
ნანა მეორე ოთახში გავიდა. დედა
უკვე სასადილო მაგიდას უჯდა.

— ასე ადრე რად მოხვედი? — შე-
გითხა ნანა.

— რაღა ადრეა, შვილო, სამუშაო
უკვე დამთავრდა. — მიუვო დედა.

— აქამდე სულ ეძინა, — უთხრა ბებია
დედას, — არაფერი სტკიოდეს, ხვალ ექიმ-
თან წაიყვანე.

* *

ნასადილევს ნანას მეგობრები ეს-
ტუმრნენ.

— მოდი, მოდი! — შეიპატივა ნა-
ნამ, — რომ იცოდეთ რა კაბა შევკერე,
შეხედეთ, მოგწონთ?

ნანამ კაბა ჩაიცვა და ტოლებს წინ
შემოტრიალდა. კაბის ნაკვეთს
გასავით გაიშალა.

— ძალიან კარგია, მარტო შენ შე-
კერე? — არა სჯეროდათ ბავშვებს.

— კარგად დაუკვირდით, უშნოდ არ-
სად იდგეს, თორემ დედას ვერ ვაჩვენებ.

— არა, მშვენიერია, ნეტავ მეც შე-
მეძლოს ასე კერვა. — თქვა ლალიმ.

— თუ გინდათ, ეზოში ტირიფების
ქვეშ სამკერვალო სახელოსნო გავმარ-
თოთ. მე ვიქნები... არა, დედა იქნება
მთავარი ოსტატი, მე მისი თანაშემწე,
თქვენ — შევირდები. როცა რაიმე გაგვი-
ჭირდება — შევეკითხებით.

— კარგი, კარგი. — დაეთანხმნენ გო-
გონები.

— როგორ გაეხარდება დედას. მამა
მივლინებიდან რომ ჩამოვა, გაუკვირდე-
ბა. — უთხრა ამხანაგებს ნანამ.

ამ დროს, ოთახში ბებოც შემოვიდა.

— ბებიკო! მართლა კი არ მეძინე-
ბოდა, მეშინოდა არ გამწყრომოდი, შენ
ხომ მითხარი, ნაქერს გააფუჭებო, მაპა-
ტიე. — მოულოდნელად მოიბოდიშა ნა-
ნამ და ბებიას ხელი შემოხვია.

— ამ კულრაქას შეხედე! თურმე კა-
ბას იკერავდა, მე კი მინდოდა ექიმთან
წამეყვანა. — ჩაიცინა ბებომ.

* *

— ეს შენი საჩუქარია. ამ ჟურნალში
ძალიან ლამაზი კაბების ნიმუშებია, სწო-
რედ საშენო, ამოირჩიე და შეიკერე. —
უთხრა მამამ და ჟურნალთან ერთად ახა-
ლი საკაბე გაუწოდა.

— ჩემი შეკერილი აღარ მოსწონს! —
ლიმილით უთხრა დედამ, — შეხედე! ეს
ის კაბაა, მე რომ გწერდი, ხომ კარგად
შეუყვარავს?

— ყოჩაღ, მაშ ესეც გამოგადგება,
მკერავო! — აღერსით უთხრა მამამ ნანას
და ბრჭყვილა მაკრატელი გაუწოდა.

ხარაზობა სკოდნია

ნახატი მ. რიჩინაშვილისა

ზაპაჩია შარაზალიშვილი

ვის არ გაუგონია,
 ვინ არ იცნობს ბიძინას,
 პიონერთა ბანაკში
 თავი გამოიჩინა.
 ნეტავ ვისგან ისწავლა, —
 ხარაზობა სკოდნია,
 როცა შრომობს,
 ყველანი
 საყურებლად მოდიან.

ფეხსაცმელი დაეხა
 ჩვენს პიონერს გოგონას,
 დაუკერა ბიძინამ,
 ამას რაღა სჯობია!
 ისე ღინჯად მუშაობს,
 თითქოს დიდი კაცია,
 ერთხელ ბურთიც
 გაგვერღვა,
 ახალივით აქცია.

ცუდი ჩვეულება

გივი ძნელაძე

ავთანდილი ჩემს ეზოში
 ცხოვრობს დიდი ხანია,
 ბეჯითია, კარგად სწავლობს,
 წიგნი უყვარს ძალიან.

მშვენიერი ყმაწვილია,
 უნდა ვითხრათ მართალი,
 ერთი ცუდი ჩვეულება
 რომ არ ჰქონდეს ავთანდილს...

ვთქვათ, კვირა დღეს მის ოჯახში
 სტუმრებია სადილზე,
 იმღერეო, — რომ ვტყვიან,
 ლამის არის ატირდეს.

როცა ყველა შინ წავა,
 მღერის შესანიშნავად.

ვთქვათ, ავთანდილს მეზობლებმა
 თხოვეს დაკვრა, გართობა,

უარზეა, დაიმორცხვებს, —
 არ ასრულებს ამ თხოვნას.

როცა ყველა შინ წავა,
 უკრავს შესანიშნავად.

ჩვენს ეზოში გოგო-ბიჭებს
 უყვართ ცეკვა-თამაში...
 ის არ ცეკვავს სხვებთან ერთად,
 რა ბავშვია, რა ბავშვი.

ჩვენ ასეთი საქციელით
 კმაყოფილი არა ვართ:
 თავის ღროზე ყველა ბავშვი
 უნდა იყოს თამამად...

ავთანდილი თუ ამ რჩევას
 მოისმენს და მიხედება.
 რა თქმა უნდა, მაშინ უფრო
 კარგი ბიჭი იქნება.

ნუნუ და მისი მეგობრები

ლავრო კასრაძე

ნახატები ალ. ბანძელაძისა

ნუნუს ბევრი მეგობარია. ჰყავდა, მაგრამ ყველაზე მეტად ორი უყვარდა: ფისო—თათო და ლეკვი—თოლა. სულ მათთან ერთად დარბოდა. მართალია, სიმარდში მეგობრები სჯობნიდნენ, მაგრამ ადგომაში ყველა თანაბრად ზარმაცი იყო: ფეხსაცარ გაანძრევდნენ, ვიდრე მზე კარგად არ ამოვიდოდა.

— ადექი, ნუნუ, დედა გენაცვალოს! მეზობლის თინა უკვე საბავშვო ბაღში წავიდა!— ეტყოდა ხოლმე დედა ნუნუს; მაგრამ ნუნუ სანამ ძილით გულს არ იჯერებდა, წამოდგომაზე სულაც არ ფიქრობდა.

შემდეგ ადგებოდა, მოინახულებდა მეგობრებს, თათებ ქვეშ ილიაში წაუღიტინებდა თათოს, თოლას ხომ კუდით დაათრევდა და ააწყებუტუნებდა ხოლმე; თოლა კუდის ქიცინით წამოხტებოდა და ძმობილ თათოს დანახვაზე წყმუტუნით ეხვეწებოდა ნუნუს: ცოლოა, ნუნუარა აწამებო.

— ნუნუ!— გაისმოდა ამ დროს დედის ძახილი, — უკვე გიგვიანდება, შვილო, მოდი პირი დაგაბანინო.

ნუნუს პირის დაბანა არ უყვარდა, მაგრამ რას იზამდა, უნდა ჩქარა დაებანა, რომ ჩაი არ გასცივებოდა და საბავშვო ბაღშიც დროზე მისულიყო.

* *

ერთხელ პაპა ვასომ ნუნუს მშვენიერი დედოფალია მოუტანა. ლამაზი, ქერათმიანი, წითელლოყება, და გრძელკაბიანი. მოჰკიდებდა ხელს ნუნუ და დედოფალს ხან „მამას“ დაიძახებდა ხან „დედას“. ერთ რამეში სჯობნიდა ნუნუს: დააწვენი-

დნენ თუ არა, თვალებს ჰხუჭავდა და მაშინვე იძინებდა. არც გაღვიძება ეძნელებოდა, ლოგინიდან ააყენებდნენ თუ არა, დედოფალი იღვიძებდა, თვალებს დაახამხამებდა და გაახელდა ხოლმე. რალა თქმა უნდა, ნუნუს სიხარულს სახლვარი არა ჰქონდა.

შელანებისა მოუსვენრობა დაეტყო ნუნუს. როდესაც ეს პაპა ვასომ შენიშნა, ჰკითხა:

— რა იყო, ჩემო ცუგრუმელო, დედოფალი ავად ხომ არ გაგიხდა?

— არა, — მიუგო დაღონებულმა ნუნუმ, — ჩემი დედოფალასთვის კუთხე არა მაქვს. იქნებ შენ დამითმო, პაპა ვასო, შენი ოთახის კუთხე?

პაპა ვასომ გაუღიმა:

— რატომაც არა, შვილო, ოღონდ ქირას რას მომცემ?

— ერთ ქილა მურაბას!

პაპა ვასომ ლამაზი კუთხე „მიაქირავა“ ნუნუს დედოფალს. ეს იყო და ეს, კი დღიდან ნუნუს გული აუცრუვდა ძველ მეგობრებზე. სულ დედოფალს ეთამაშებოდა. შემდეგ მიჰყავდა პაპა ვასოს კუთხეში და იქ აძინებდა კომწია კაკანაში, თვითონ კი საბავშვო ბაღში მიტუნცულვებდა; ხან ასკინკლით, ხან სირბილით მიადგებოდა საბავშვო ბაღის კარს და დედას უძახოდა:

— მე უკვე მოვედი, დედიკო, ნუ სწუხდები... ჩემს პატარა შვილიკოს ყური უგდფ, არ გაიღვიძოს; თუ გაიღვიძოს, ბებია მანამა მოკოლადი რომ მომიტანა,

ის აქამე, არ მოიწყინოს!.. ჰო-ო, დედი-
კონა?!

— ჰო, შვილო!— ეტყოდა ხოლმე დედა
და შინ ბრუნდებოდა.

* * *

ყველაზე მეტად ამ ამბავმა ნუნუს
ძველი მეგობრები დაალონა. საჩქაროდ
თათბირი გამართეს, შინ კი არა, ეზოში
ჩასასვლელი კიბის ქვეშ.

— ნუნუმ დაგვივიწყა, ეს სულ პაპა
ვასოს ბრალია. იმას რომ ნუნუსათვის
დედოფალა არ მოეყვანა, ჩვენ ისევ მე-
გობრები ვიქნებოდით. — თქვა თათომ.

— მაცადოს, პაპა ვასოს თუ ის სა-
თვალეები არ მოეპარე, ცუგოც ნუ ვყო-
ფილვარ! — დაემუქრა თოლა და თვა-
ლებზე ცრემლი მოიწმინდა.

— ის უნდა ჩამოვაშოროთ, შვილი-
კოა თუ რალაც ჯანდაბა, თუ არა და
ცუდდაა ჩვენი საქმე. — ამბობდა თათო.

— კარგი აზრია, ჩამოვაშოროთ! —
შესძახა თოლამ და კუდი აბზიკა.

— შემირცხვეს უღვაშები, თუ არ
დაეუფლითო ის საძაგელი პატარა ქალ-
ბატონი.

— მეც მოგეშველები.

— ჰოდა, ორივენი ვეცეთ და სულ
ერთიანად შემოვახიოთ ის კოპწია კაბა.

— მე თმებს დავაგლეჯ... —

— მე ფეხსაცმელებს მოვტაცებ. —
დაუმატა თოლამ.

მეგობრებმა გადაწყვიტეს ერთად
ემოქმედათ.

* * *

ერთ დღეს შხაპუნა წვიმა წამოვიდა.
ნუნუმ საბავშვო ბაღიდან მოიბრინა. და-
სველებული იყო, მაგრამ მაინც დედოფა-
ლასთან გაჩნდა.

— შენ ხომ არ დასველდი, გენაცვა-
ლე? — საჩქაროდ ჰკითხა მას და კაბა გა-
უსინჯა. ნუნუს გაეხარა, რომ დედოფა-
ლას ყველაფერი რიგზე აღმოაჩნდა, კა-

ბაც, წინდაც, წარმოიდგინეთ, თმაც მშრ-
ლი ჰქონდა

— უი, რა ჰქვიანი შვილიკო მყავს! —
შესძახა ალტაცებით.

დედამ კი ნუნუს საჩქაროდ გამოუცვა-
ლა კაბაც, ფეხსაცმელიც, პირიც დააბა-
ნინა, საუბმეც მიართვა. ნუნუმ ისევ მიი-
ბრინა დედოფალასთან, გულზე მიიხუტა,
დაარწია და მიუაღერსა:

— ჩემო ჰქვიანო გოგონა, აგერ, რო-
გორ წვიმს... გარეთ დასველდები... და-
იძინე, დაიძინე... რუ-რუ-რუ!.. რუ-რუ-
რუ! — ნანა უმღერა და დედოფალა ისევ
თავის კუთხეში მოასვენა. პაპას თვალი
რომ მოჰკრა, ტუჩზე თითი მიიღო და
გააფრთხილა:

— სსუ, დაეძინა, არ გააღვიძო!..

პაპა ვასო ფეხაკოფეთით უკან გაბრუნ-
და.

ნუნუმ ვერც კი შენიშნა, მისი ძველი
მეგობრები თვალს როგორ ადევნებდნენ
და თათების გულში ცემით როგორ ბუ-
რტყუნებდნენ:

— დაიცა, ქალბატონო, ნახევ, რა
მშვიდობის დილა გაგითენდება შენც და
შენს შვილიკოსაც... ერთი თვალი მო-
ხუჭეთ და მერე ჩვენ ვიცით...

ხომ ასე დაემუქრნენ, მაგრამ ნუნუ
თითქოს მათ ჯიბარზე იმ დღეს ძილზე
სულაც არ ფიქრობდა, მოლოდინში
თითონ შეთქმულებს ჩაეძინათ.

* * *
 თოლამ ყველაზე ადრე შენიშნა, რომ გათენებულყო. წამოხტა, ნუნუს ოთახში ქურღულადა შეიხედა და ულვაშებში ჩაეცინა, შემდეგ ძმობილს თათი წაჰკრა-წამოჰკრა.

— ადექი, ადექი!.. რაღა დროს ძილია!.. ნუნუს სძინავს... ვიდრე გაიღვიძებს, ჩვენს საქმეს უნდა მოვრჩით...

თათომაც თვალეზი მოიფშვინტა და წამოხტა:

— აბა, თოლა, ვეცეთ და ეზოში დავითრიოთ! —

და ორივემ იერიში მიიტანა ნუნუს დედოფალაზე. თათომ კაბაში წაავლო პირი, თოლა თავზე მოეჭიდა, და როგორც იყო, აკვნიდან ვაღმოითრიეს.

— ეზოსაკენ მოვუსვათ!..

შეთქმულემა ნუნუს შვილობილი ეზოში გაათრიეს, კაბა შემოაფხრიწეს, მკლავებიც მოსწყვიტეს, ის ლამაზი ფეხსაცმელებიც დაუხიეს და ტალახში წაფლეს. ახლა თავს მიადგენენ, უნდოდათ მოეგლიჯათ, მაგრამ ჯერჯერობით ვერაფერს გახდნენ, სამაგიეროდ ტალახით გაუთხუპნეს ვარდისფერი ლოყები. თან უკან-უკან იხედებოდნენ, ნუნუმ არ მოგვისწროსო.

* * *
 ნუნუმ თვალეზი გაახილა, საჩქაროდ კაბა გადაიცივა და შვილიყო კაკანაში რომ არ დახვდა, მაშინვე მიხვდა, რაღაცა უბედურება მომხდარაო. დედასთან გაიქცა, მაგრამ ის და პაპა ვასო სხვაგან წაშლიყვნენ.

ახლა რა ვქნა? ამ ავდარში თუ გარეთ გაბრძანდა, ხომ მთლად მოეთხუ-

პნება ის მშვენიერი ფეხსაცმელი? ფიქრა ნუნუმ და კარი გამოაღო მარჯვნივ მტერს, რაც იქ დაინახა.

— აი, თქვე საძაგლებო! რას ერჩით ჩემს შვილიკოს!.. მომეცით, მომეცით, თორემ შავ ღღეს დაგაყენებთ!

თოლამ შორიდან შეუღრინა:
 — ღრრრ!.. გაგვეცალე!

ნუნუ შედგა. ასე გაბრაზებული არ უნახავს თოლა; კიდევ დაუტატანა, მაგრამ შეთქმულეებს ფეხიც არ მოუცვლიათ.

— ღრრრ!.. გაჰკარ, თათო...
 — მიაუ, დავეხოთ, თოლა...

ასე აქეზებდნენ ერთმანეთს. ნუნუს მიახლოებაზე უფრო გათამამდნენ და ღონივრად გასწი-გამოსწიეს დედოფალა...

— ჰრრრ!.. ფხრაწი!..

როგორც იყო, თავი წააგლიჯეს, მაგრამ ის თქვენს მტერს, რაც შეთქმულეებს დაემართათ: ორივე პირუკულმა გადატრიალდა. თოლამ წუმბეში ამოჰყო თავი, ჩურჩხელასავით ამოველო და აწკმუტუნდა, ხოლო თათო წვიმის წყლით სავსე გეჯამი ჩაყურყუმელავდა, მერე ისკუპა და თავპირის მტვრევით გაიქცა ქუჩაში.

ნუნუს ცრემლებით დაფარული სახე გაებაღრა, გულიანად გადაიკისკისა და ხტუნაობით მოჰყვა ნიშნის მოგებას:

— ჰე, ჰე! მოგხვდათ თუ არა! ეგეც თქვენ, თქვე საძაგლებო, თქვენა!

ნუგზარი სოფლად

გიორგი კალანდია

ეს ეზო რომ გაგვიცოცხლა,
 პაწაწინა ნუგზარია,
 როგორ ჩქარა წამოზრდილა,
 რამდენი რამ უსწავლია!
 აჩუხჩუხდა ნაკადული,
 ახმაურდა სოფლის შარა:
 „ქალაქელი ბავშვი არის,
 გვესტუმრა და გავახარა.“
 ფისოს ბაძავს: „მიაე!.. მიაე!“
 კრუხ-წიწილებს უყრის საყენეს,
 წიგნს დაიკურს იღლიაში,
 ვითომ მიდის სკოლისაკენ.
 ხან ბებუას მოეხვევა.
 ხან ბაბუას უღაღერებს,
 დარბის, დახტის ნუგზარ ბიჭი
 და ტიტინით ამბობს ლექსებს.

როგორ ჩქარა წამოზრდილა;
 რამდენი რამ უსწავლია!
 ეს ეზო რომ გაგვიცოცხლა,
 პაწაწინა ნუგზარია.

საპნის ბუშტები

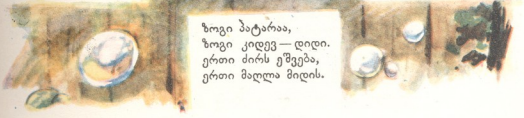
თინათინ კვიციანი

ნახატები ზ. ლეჟავასი

გია, ნანა, ლეო,
 შეხეთ საპნის ბუშტებს,
 პაწაწინა კოკით
 როგორ კარგად ვუშვებ!

აი, ის კი—ნახე,
 სახურავსაც გასცლა,
 ქარი მიაქროლებს...
 აჰა, ისიც გასცლა!

ზოგი პატარაა,
 ზოგი კიდევ — დიდი.
 ერთი ძირს ეშვება,
 ერთი მაღლა მიდის.

ბნელ ნაპაპიძე

„ღ ე ლ ზ ა“

ნახატი ვრ. ჩიჩინაძევილისა

— მე თქვენ დიდი ხნის ამბავს ვიამბობთ,— დაიწყო ბებია, — ეს ერთი ბიჭის და მისი ერთგული ძაღლის ამბავია, თუ როგორ გასწირა თავი ძაღლმა მეგობრისათვის. ეს ამბავი თითქმის ორი ათასი წლის წინათ მოხდა. თქვენ ვაგიგონიათ ცეცხლისმფრქვეველი მთის ვეზუვის შესახებ?

— არა!

— ჰოდა, აქედან ძალიან შორს, იტალიაში არის ასეთი მთა ვეზუვი. ეს მთა მართალია ცეცხლისმფრქვეველი მთაა, მაგრამ ახლა იშვიათად ამოხეთქავს ხოლმე ცეცხლოვან ლავას, ხალხიც დროზე თავს არიდებს;

პირველად კი მოულოდნელად ამოხეთქა მძლურად ლავა და გადაასხა მთის ძირს მდებარე დიდ ქალაქებს პომპეის და ჰერკულანუმს.

ვეზუვის ამოხეთქვას წინ მიწისძვრა უძლოდა და პომპეიდან ბევრი შეშინებული მოსახლე დროზე გაიქცა, ამით დაღუპვას გადაარჩა, მაგრამ ბევრმა ყურადღება არ მიაქცია, ქალაქში დარჩა და ლავამ მთელ ქალაქთან ერთად ქვეშ დაიტანა.

ახლა მინდა ვიამბოთ, თუ რა მოუვიდა ერთ პატარა, თორმეტი წლის ბიჭს, რომელიც მზიარულად დასეირნობდა პომპეის ქუჩაზე თავის ძაღლთან ერთად. ძაღლი ყოველთვის თან დაჰყვებოდა თავის მეგობარს. ძაღლმა, უბედურების მოახლოება რომ იგრძნო, ჩააქიდა ბიჭს ხალათის კალთაში პირი, დაუწყო წევა, უნდოდა წაეყვანა იქიდან, მაგრამ ბიჭი

არ მიჰყვებოდა. ძაღლი კი მარტო არ წავიდა. ამასობაში ქალაქ პომპეის თავს გადაესხა ვეზუვიდან ამოხეთქილი ლავის ნიაღვარი. ლავა რომ გაცვივდა, მაშინვე გამაგრდა, გაქვედა და შიგ მოყოლილი ყოველი სულდგმული ჩაიკირა იმ მდგომარეობაში, როგორც მოუსწრო ცეცხლოვანმა ნიაღვარმა: ზოგს ეძინა, ზოგი სადილობდა, ზოგი მუშაობდა.

მას შემდეგ დიდი დრო გავიდა.

ერთხელ მიწის თხრის დროს იქაურმა გლეხებმა შემთხვევით ნახეს ლამაზ-ჩუქურთმიანი, თლილი ქვები და მძიდრული ნივთები. შემდეგ იქ მეცნიერებმა მოახდინეს ვათხრები და აღმოაჩინეს მთელი დიდი ქალაქი პომპეი, თავისი სახლებითა და გაქვევებული ხალხით. და აი, სწორედ მაშინ იპოვეს პატარა ბიჭი და ძაღლი, რომლებიც ისე იღვნენ ქუჩაში, რომ ეტყობოდა ძაღლი ეწეოდა ბიჭს ხალათის კალთაში და ბიჭი კი არ მიჰყვებოდა.

ძაღოს კისერზე შებმული ჰქონდა ტყვის საყელური, რომელზედაც ეწერა:

„ამ ძაღლს სახელად დელტა ჰქვია. მან ორჯერ გადაარჩინა თავისი მეგობარი ბიჭი დიდი ხიფათისაგან: ერთხელ — წყალში რომ იხრჩობოდა და მეორედ დიდი ხანძრის დროს ცეცხლიდან გამოიყვანა“.

— უკანასკნელად კი, — განაგრძო ბებია, — რადგანაც ბიჭი არ გაჰყვა, ძაღლი მარტო არ გაიქცა და თავი შესწირა მეგობარს.

ლაბუნას კვერცხები

(ამოცანა)

— კა-კა-კა-კა. — კაკანებდა კრელი
ლაბუნა ქათამი.

სამხარეულოდან ბებო გამოვიდა,
სწრაფად წაველო ხელი ლაბუნას და სა-
ბუდარში ჩასვა.

— ბებო, რად დამალე ლაბუნა?! — შე-
ეკითხა ვია.

— კვერცხი უნდა დადოს, არავინ და-
აფრთხოს, თორემ დაკარგავს კვერცხს.
ჩუმად იყავი! — უთხრა ბებომ ვიას და
სამხარეულოს მიაშურა.

ვია მოუთმენლად
ელოდა ლაბუნას გამო-
ჩენას.

— ვია, რატომ აღარ
თამაშობ?.. აი, რამდე-
ნი „ნამცხვარი“ გავა-
კეთე! — მიუთითა მზიამ
სილის „ნამცხვრებზე“,
რომლებიც მზეზე შრე-
ბოდა.

— მზია, ჩუმად იყა-
ვი, ჩემი ლაბუნა საბუ-
დარშია, არ დააფრთ-
ხო, მე ვდარაჯობ. —
უპასუხა ვიამ.

ამასობაში ლაბუნა გადმოხტა საბუდ-
რიდან და ისეთი კაკანი მორთო, არემარ-
ე გააყრუა. ბებომ საკენკი გამოუტანა
და ლაბუნას დაუყარა.

— ლაბუნამ კვერცხები დადო! — დაი-
ძახა გახარებულმა ვიამ.

— კვერცხები კი არა, ერთი კვერცხი
დადო; მზიამ რომ თქვას, ეპატიება, პა-
ტარაა, შენ კი უნდა იცოდდე, რომ ქათა-
მი ღღეში ერთ კვერცხს დებს. — შენიშ-
ნა ბებომ.

— მხოლოდ ერთს?!.. საბუდარში კი
რამდენიმე კვერცხია! — გაიკვირა ვიამ, —
ამდენს რომ კაკანებს, მეგონა ყველა
კვერცხი დღეს დადო!..

ბებომ საბუდარს ჩელტი დაახურა და
ბავშვებს შეეკითხა:

— რა დღე იყო, ლაბუნამ რომ პირ-
ველი კვერცხი დადო?

— საბავშვო რკინიგზის სანახაუდ რომ
წავედით, ის დღე იყო! — ხტუნვა-ხტუნ-
ვით უპასუხა მზიამ.

— მომაგონდა! —
დაიძახა ვიამ, — კვირა
დღე იყო, დღესაც ხომ
კვირაა.

— ჰოდა, აბა, მი-
თხარით, გასული კვი-
რიდან — დღემდე რამ-
დენი კვერცხი დაგ-
როვდა ამ საბუდარ-
ში?

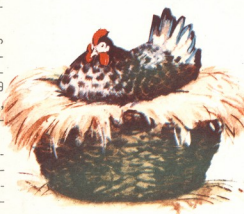
— კვირა — ერთი,
ორშაბათი — ორი, სამ-
შაბათი — სამი, ხუთშა-
ბათი — ოთხი!.. — ითვ-
ლიდა მზია თითებზე.

— სამშაბათის შემდეგ ოთხშაბათია,
ბებო გენაცვალოს, შეგეშალა, მზია! —
თქვა ბებომ.

ვიამ უკვე გამოითვალა, პასუხი ბე-
ბოს ჩასწურჩულა, შემდეგ კი დაიკოს მი-
უბრუნდა:

— მზია, მე უკვე ვიცი, — ახლა შენც
გამოიცანი!

ბავშვებო, დავეხმაროთ მზიას — რამ-
დენი კვერცხი იყო საბუდარში?!

ნახატები ა. შოთენიაშვილისა

ხუთი ძმა

ჩინური ხალხური ზღაპარი

უხსოვარ დროში, ზღვის პირას ცხოვრობდა ხუთი ძმა, ხუთივეს სახელად ერქვა ლუ: ლუ—პირველი, ლუ—მეორე, ლუ—მესამე, ლუ—მეოთხე და ლუ—მეხუთე. ძმები სახით ისე ჰგავდნენ ერთმანეთს, რომ ვერ გაარჩევდით. ოღონდ თვითეული განსაკუთრებული თვისებით გამოირჩეოდა.

უფროს ძმას ლუ—პირველს მთელი ზღვის შესმა შეეძლო. ლუ—მეორეს არ ეშინოდა ცეცხლისა. ლუ—მესამეს შეეძლო თავისი ფეხები დაეგრძელებინა. ლუ—მეოთხეს რკინაზე უფრო მაგარი სხეული ჰქონდა. ყველაზე უმცროსს ლუ—მეხუთეს ფრინველთა და ნადირთა ენა ესმოდა.

ძმები ბედნიერად ცხოვრობდნენ; ლუ—პირველი თევზს იჭერდა. ლუ—

მეორე კერასთან ცეცხლს დარაჯობდა. ლუ—მესამე და ლუ—მეოთხე ყანაში მუშაობდნენ. ლუ—მეხუთე კი ჯოგს მწყემსავდა.

ერთხელ იმ მხარეში, მდიდარი და ბოროტი ბატონი ნადირობდა, ტყის მახლობლად მან დაინახა, პატარა მწყემსი ბიჭი. ეს იყო ლუ—მეხუთე. მის გვერდით ლაშაზ ნუკრს ეძინა. ბატონმა მშვილდ-ისარი მოიმარჯვა და ესროლა. შეშინებულმა ლუმ დაიყვია, ნუკრმა ისკუპა და ტყეში მიიშალა. ტყიდან ირემი გამოჩნდა. ლუმ მას ირმის ენაზე შესძახა: „თავს უშველეო!“ და ირემიც გაქრა.

მდელოზე წამოსკუბდნენ მხიარული კურდღლები. ლუმ შესძახა კურდღლის ენაზე და კურდღლები მიიშალნენ. ყველა ცხოველი მიიშალა.

გაბოროტებულმა ბატონმა ბრძანა შეეპყროთ ლუ—მეხუთე; წაიყვანეს და მშიერ ვეფხვთან ჩააგდეს გალიაში. ბატონი ფიქრობდა, რომ ვეფხვი დაგლეჯდა მამაც ბიჭს, მაგრამ ლუ—მეხუთე ვეფხვს ვეფხვურ ენაზე დაელაპარაკა და მრისხანე მხეცმა მას არაფერი დაუშავა.

როცა ეს ამბავი ბატონმა შეიტყო, გასცა ბრძანება, რომ ლუ—მეხუთისათვის თავი მოეკვეთათ. მაშინ ციხეში შეიპარა ლუ—მეოთხე, რომელსაც სხეული რკინაზე უფრო მაგარი ჰქონდა და თავისი ძმის მაგიერ დარჩა შიგ. ლუ—მეხუთე კი გაიპარა და შინისაკენ გაეშურა.

მეორე დღეს ლუ—მეოთხე ქალაქის მოედანზე გაიყვანეს. ჯალათმა თავის

მოკვეთა დაუბარა, მაგრამ როცა ლუ — მეთხის რკინისებურ კისერს მძიმე მახვილი მოხვდა, მახვილი მაშინვე დაიმსხვრა.

ბატონი უფრო მეტად გაცეცხლდა და ბრძანა მაღალი კლდიდან გადაეგდოთ ტყევე.

შუალამისას ციხეში შეიპარა ლუ — მესამე და თავისი ძმა შესცვალა.

განთიადისას ჯალათებმა ლუ — მესამე მაღალ კლდეზე აიყვანეს და იქიდან უფსკრულში გადაისროლეს. მაგრამ მან წყნარად გამოყო თავისი უცნაური გრძელი ფეხები და უენებლად დადგა ფეხზე. გაბოროტებულმა სასტიკმა ბატონმა გასცა ბრძანება კოცონზე დაეწვათ ურჩი ლუ.

ბატონის სასახლის წინ, მოედანზე, ჯალათებმა დიდი კოცონი დაანთეს.

იმ დროს ლუ — მეორე, რომელსაც ცეცხლისა არ ეშინოდა, ციხეში შეიპარა და შეუმჩნევლად შესცვალა ლუ — მესამე. ის-ის იყო მან მოასწრო უმცროსი ძმის გაპარება, რომ ჯალათებმა ხელი სტაცეს ლუ — მეორეს და კოცონში ჩააგდეს. ალი სახლებზე მალლა ავარდა ლუ — მეორე ცეცხლში და შუვ კვამლში გაეხვია. ხალხი სიბრაღულით ატირდა. სასტიკი ბატონი კი ბოროტად იცინოდა.

როდესაც კვამლი გაიფანტა, დაინახეს, ცეცხლის შუაგულში ლუ — მეორე დგას ილიმება, თითქოს არაფერი მომხდარაო.

— ეს რა ადამიანია? — დაიყვირა ბატონმა, — ცეცხლში არ იწვის, კლდიდან

ვერ გადავიხვით, მახვილი ვერ ერევა და მრისხანე ვეფხვი უვნებლად ტოვებს! შეუძლებელია, რომ მე, უძღაერესი ბატონი ვერ მოვერიო ამ უბრალო გლეხს.

და მან გადაწყვიტა, ლუ წაეყვანათ, კისერზე მძიმე ქვა მოეხათ და ზღვაში დაეხრჩოთ. იმავე დღეს, საღამო ჟამს, ბატონმა ბრძანება გასცა, სიკვდილით დასჯა სისრულეში მოეყვანათ.

დიდი გაჭირვებით შეიპარა ციხეში ლუ — პირველი, რომელსაც შეეძლო მთელი ზღვის შესმა. მან შესცვალა თავისი ძმა და სასჯელს დაელოდა.

მალე ის გემით შუა ზღვაში წაიყვანეს. ბატონი თავისი მცველებით და ჯალათებით თან გაჰყვა. როცა ყველაზე უფრო ღრმა ადგილს მიაღწიეს, ლუ — პირველს დიდი ქვა მოაბეს კისერზე და ზღვის ტალღებში გადაისროლეს.

ლუ — პირველი წყალში რომ ჩავარდა, მაშინვე დაეწაფა ზღვას და სვამდა და სვამდა. მალე ზღვის ფსკერიც გამოჩნდა. გემი გადაყირავდა. ბატონი და მისი მცველები ზღვის შლამში ჩაიფლნენ.

ლუმ კი იმ დროს ქვა მოიხსნა და წყნარად მთავიდა ნაპირზე. მერე ისევ გამოუშვა პირიდან ზღვა. ბოროტი ბატონი და მისი ამაღა ზღვის ფსკერზე დარჩნენ.

ხალხს უხაროდა, რომ ბოროტი ბატონი დაიღუპა და დიდებას ასხამდა ხუთ ძმას.

თარგმნა ვ. ლაფერაშვილმა

0299

ზღვის უსპარზა

ანდრო ლომია

ნახატები ბ. როინიანილისა

სიცოცხლე იქ ჰყვავის უხვად, სადაც მზის შუქია. მზის შუქი წყალში თავისუფლად ატანს ორას მეტრამდე. წყლის ეს ფენა მეტად მდიდარია ცოცხალი არსებებით. ხმელეთზე ვერასოდეს ვერ ნახავთ ისეთ გრძელ მცენარეს, როგორც იზრდება ზღვებსა და ოკეანეებში. უზარმაზარი ტალღაც კი მათ ვერაფერს აკლებს.

წყალმცენარე ფსკერს რომ მოწყდება, კვდება. გამონაკლისს წარმოადგენს წყალმცენარე სარგასი. მისი ბუჩქები მიმაგრებულია წყალქვეშა კლდეებზე: ერთი წელი რომ შეუსრულდება, ამოტივტივდება და წყლის ზედაპირზე განაგრძობს სიცოცხლეს. ხშირად ზღვის ზედაპირზე მათგან ნამდვილი „ბუჩქები“ იქმნება. ისინი მიჰყვებიან წყლის დინებას და ზოგჯერ დიდი მანძილით შორდებიან წყალქვეშა კლდეებს. შორიდან რომ შეხედავთ, ზღვის ზედაპირზე ხმელეთი გეგონებათ.

ზღვასა და ოკეანეებში მოიპოვება ათიათასამდე სახე სხვადასხვა წყალმცენარისა. ზოგი წაბლისფერია, ზოგი მწვანე, ზოგი წითელი.

წყალმცენარეებით იკვებებიან ზღვის ცხოველები და თევზები. ამავე დროს ისინი თავს აფარებენ შიგ.

წყალმცენარებისაგან ამზადებენ იოდს, სასუქს და ცხოველთა საკვებს.

ზღვის დიდ სიღრმეში მრავალგვარი თევზი და ცხოველია. იქ ზოგი თევზი შეიარაღებულია ბასრი, გრძელი კბილებით, ბევრ მათგანს მანათობელი ორგანო აქვს. მაგალითად, თევზი მალაკოსტეუსი წინიდან წითელ შუქს აფრქვევს, ხოლო მისი სხეულის უკანა ნაწილი

მწვანედ ანათებს. მანათობელი ორგანო თევზს სჭირდება იმისათვის, რომ სიბნელეში საკვები ეძებოს, ან მტერი დაინახოს.

იქვე გვხვდება კიბოს მსგავსი პაწაწინა ცხოველი, რომლის თავდაცვის იარაღს მანათობელი სითხე წარმოადგენს. მტერს თუ შეეფეთა, სითხეს გაუშვებს და მაწინააღმდეგეს სინათლით დააბრმავებს. ვიდრე მტერი გონს მოვა, კიბოს მსგავსი ცხოველი შეიჭრება სიბნელეში და თავს უშველის. არიან სრულიად ბრმა თევზებიც.

ეკლებით დაფარული ზღვის ზღარბი ნელა ამოძრავებს საშიშ ეკლებს, თანაც ჩიჩქნის მიწას, მატლებს დაეძებს.

ზღვის ვარსკვლავი ზღვის სავარცხელითა და ხამანწყით დაფარულ ქვებისა-კენ მიცურავს. სხივისებრი ორგანოებით ალესს ხამანწყას საგდულებს. ცეცხლობს პირი შეიტანოს შიგ, მაგრამ ვერ ახერხებს. მაშინ თავისი კუჭი გამოაქვს გარეთ, შეაცურებს საგდულებს შორის, ხამანწყას გემრიელ ხორცს შეიწოვს, გადახარშავს, მერე კუჭს გამოიტანს და ისევ თავის სხეულში დამალავს, ზღვის ვარსკვლავი მტაცებელი ცხოველია. ხამანწყას მტერია.

წყალქვეშა კლდეები და ქვები დაფარულია მიდიათი და ხამანწყებით. ხამანწყია, ზღვის სავარცხელა და მიდია გემრიელი საქმელია, ამიტომ ზოგიერთ ქვეყანაში ხელოვნურად ამრავლებენ ამ ცხოველებს.

ჩვენი შორეული წინაპრები ზღვის ცხოველთა საგდულებსაგან აკეთებდნენ სხვადასხვა იარაღს: ცულს, ისარს, ხერხს, დანას. საგდულებს ახლაც იყენებენ რო-

გორც საფერფლეს, ან წყლის ქურჭელს. განსაკუთრებით კარგია საღაფიანი საგდულე, რომლისგანაც კეთდება ღილები.

ზოგიერთ უხერხემლო ცხოველს ვამკვირვალე საგდული აქვს. ამ საგდულეებს ჩინეთსა და იაპონიაში მინის ნაცვლადაც ხმარობენ. მსოფლიოში ცნობილია ორსაგდულიანი, თეფშის მაგვარი ცხოველი — ზამბაკი. ზამბაკში ხშირად პოულობენ მარგალიტს.

ფსკერზე დადიან კიბორჩხალები, დახობვენ ზღვის კიტრები, მცენარესავით გაშლილია ზღვის შროშანა. ზღვის შროშანა მცენარეს ჰგავს, მაგრამ ცხოველია.

ფსკერზე წყალქვეშა კლდესთან ცხოვრობს რვაფეხა. იგი ღიდთავაა, პირი მიუვარს თუთიყუშის ნისკარტს. როცა მსხვერპლს შენიშნავს, რამდენიმე ფეხით კლდეს მოეჭიდება, დანარჩენებით კი ცდილობს მსხვერპლი შეიპყროს. შემოხვევს ფეხებს და თავისკენ ვზიდება. რვაფეხას ზოგიერთი სხვა ცხოველივით სხეულში შავი სითხით სავსე პარკი აქვს. ძლიერ მოწინააღმდეგეს თუ შეეყარა, დასკლის პარკს, ირგვლივ წყალს შავად შეღებავს და გარბის.

ზღვის ფსკერზე იზრდება მარჯანი. მარჯანი პაწაწინა ცხოველია, ეს ცხოველები ზღვაში ქმნიან წყალქვეშა კლდეებს, კუნძულებს; ასეთ კუნძულს ატოლი ეწოდება.

მარჯნისაგან ამზადებენ სამკაულებს, ლამაზ ნივთებს.

ფსკერის საინტერესო მობინადრეა კიბო-განდგომილი. განდგომილი იმიტომ უწოდეს, რომ მარტო ცხოვრობს.

სხვა კიბორჩხალებისა და კიბოების მსგავსად იგი არ არის შეჯავშნილი. კიბო-განდგომილი თავისუფლად ვერ დადის ფსკერზე; ეშინია მტრებისა, ცარიელ საგდულეებში იმალება. მაგრამ ხომ საჭიროა კვება? კიბო-განდგომილი ეშმაკი ცხოველია, მარწუხებით აიყვანს ზღვის ცხოველს აქტინიას და დასვამს იმ საგდულეზე, რომლის ქვეშაც თვითონ ცხოვრობს. აქტინიას სიარული არ შეუძლია, კიბოს არ ერჩის, მაგრამ მტაცებელია და ადვილად არავინ შეეხება. ამით კიბო-განდგომილი თავს იცავს მტრებისაგან და სარგებლობს აქტინიას სადილის, თუ ვახშმის ნარჩენებით. როცა კიბო-განდგომილი სხვა საგდულეში გადადის საცხოვრებლად, აუცილებლად თან მიჰყავს აქტინია და ახალ საგდულეზე თავსებს მას.

ორსაგდულეიანი უხერხემლო ცხოველებს შორის არის უხარმაზარი ცხოველი, რომელსაც ტრიდაქნა ეწოდება. ტრიდაქნის თითო საგდული ოცდაათამდე კილოგრამს იწონის. ტრიდაქნას საერთოდ საგდულეები გაღებული აქვს, მაგრამ მის სხეულს რომ შეეხოთ, საგდულეს უმაღვე წამოიხურავს მძლავრი კუნთებით. საგდულეებს შორის თუ მოაკვია ადამიანის ფეხი, ან ხელი, ადამიანი მას ვეღარ გამოიტანს და იღუპება.

ადამიანი თანდათან ეუფლება ზღვის სიღრმეს.

უთუოდ მალე გამოიგონებენ ისეთ საშუალებას, რომ თევზი და ზღვის ცხოველი დაიჭირონ ყველგან, თვით ოკეანეს ფსკერზედაც კი. მაშინ ადამიანი ნამდვილი ბატონ-პატრონი შეიქნება იმ სიმიღრისა, რაც წყალს გააჩნია.

საქ. ბაზ.
საქართველოს
საზღვაო მუზეუმი
თბილისი

39/86. 5.26/34

ГОСПУБЛИЧ В.КА
1 12 1954

საქართველოს
საზღვაო მუზეუმი

1. წყალმცენარეები, 2. წყალმცენარე სარგასი, 3. მარჯანი, 4. ზღვის ზღარბი, 5. ზღვის ვარსკვლავი კემს ხაშანწყას, 6. აქტინიები, 7. ხაშანწყები, 8. კიბო ვანდუგოშილი, 9. რვაფეხა.

უდის შატეროვა გულენის შ. ცხადაძეს ბავოციების ოცდამეხუთილი შანი 2 ბაე.

რედატორი იოსებ ნინუაშვილი. სარედატორო ვალდებია გრ. აბაშიძე, ეკ. ბურჯანაძე, ი. გრიაშვილი, კ. გოგიაშვილი, მკეველა მრეველაშვილი (რედატორის მოადგილე), რ. მარჯანი, ი. სხვარულიძე, ნ. უნაძე-შვილი შ. ცხადაძე (სამხატვრო რედატორი)

Д Н Ш А — ежемесичный детский журнал ЦК ЛКСМ ГРГЗНИ № 7. Издае, 1954 г. Тбилиси, Ленинна 14. სალიტვაში. ჩეკატორის შიასხარია: თბილისი, ცენტრის 14, 2 ხარო. ტვი. 8-37-38 კამიში. შუკე. № 2651 სტამბის შუკე. № 750/1950 ტარიფი 15.000 ან 03877 ტელეფონი ამუბოლია პოლიგრაფიკომინატ კომუნისტრო სტამბაში, კერნლი დახუტულია ოცდების სისტემის შატქანაშე შარია ვისტრუკას სტამბაში.